

и позѣтъ, когато се разнесе хръскане и между най-далечнитѣ зрители на оня мртѣвъ таборъ, когато госпожицитѣ си отвърнахъ очитѣ—изъ устата му не излѣзе ништо, което да прилича на стеняне, лицето му не трепнѣ. Тарасъ стоѣше въ народѣтъ съ наведена главъ, и въ това време горделиво подигна очи, одобряваше и говорѣше: „Харно, сичко харно!“

Но когато го турихъ на смъртни послѣдни мѣки, силитѣ му, като че изнемоштявахъ. И изгледа наоколе съ очитѣ. Боже! сѣ незнайни, сѣ чужди лица! Макаръ кой-годѣ отъ неговитѣ близки да се намѣръше при неговата смъртъ! Той не би желалъ да чуе ридания и плачъ на слабата си майка, или безумни викове на жена, която си скубе косата и биесе въ бѣлитѣ грѣди; той би желалъ да види сега здравъ мѣжъ, който да го подкрѣпи и утѣши предъ смърттѣ. Отпадна му силата и извика отъ душевна немощъ: „Татко! дѣка си? чуешъ ли ти сичко?“

„Чуѣхъ!“ разнесе се по оная мъртва тишина, и сичкиятъ милионъ народъ се стрѣснѣ въ едно време. Нѣколко отъ военитѣ конници се спустихъ да раздирватъ между народѣтъ. Янкелъ преблѣднѣ, като смъртъ, и като го изминахъ конницитѣ, той се обръна назадъ съ страхъ, да погледне на Тараса; но Тараса го и немаше веке при него: нему и дирята истина.

XII.

Найде се дирята на Тараса. Сто и дваесе хиляди казашка войска се показа на границитѣ на Украйна. Това не бѣ една малка частъ, или таборъ, който излѣзлъ за плѣчка, или потеря слѣдъ татаретѣ. Сичкиятъ народъ се дигнѣ, защото преплигна веке трѣпнѣнето му; дигнѣ се да отмѣсти за поруганието на правата си, за потѣжкването на правитѣ си, за оскръбяването на прѣдѣдовската си вѣра и свети обичаи, за посрамяването на църквитѣ, за безчинствата на чуждоземни па-